

تحریک گسل مسیحی-مسلمان توسط سلطان

مهدی حاجی آقا: اردوغان فکر می کند الان بهترین زمانی است که می تواند از اروپا امتیاز بگیرد

سید مهدی طالبی

روزنامه نگار

مشهور است که اردوغان همیشه به دنبال آن است که در مرکز توجهات داخلی و بین المللی باشد. او هر چند وقت یکبار با سخنانی خارج از عرف یا اقدامی شگفت انگیز خود را به این مرکز می رساند. رئیس جمهور ترکیه در تازه ترین اقدام خود دستور داده تا موزه معروف ایاصوفیه در شهر تاریخی استانبول بار دیگر به مسجد تبدیل شود. این اقدام جنجالی طی روزهای اخیر سروصدای زیادی در جهان به پا کرده و اردوغان را در صدر اخبار رسانه ها نشانده است. او روز جمعه ۱۰ جولای (۲۰ تیر) به صورت رسمی دستور تبدیل ایاصوفیه از موزه به مسجد را صادر کرد و اعلام کرد اولین نماز جماعت در مسجد ایاصوفیه استانبول در تاریخ ۲۴ ژوئیه (۳ مرداد) برگزار خواهد شد. بلافاصله پس از این دستور، صدای اذان از این بنا طنین انداز شد و بسیاری از مردم ترکیه در اطراف این مسجد به شادمانی پرداختند و در شبکه های اجتماعی به یکدیگر تبریک گفتند.

همزمان با شادی مردم ترکیه اما در خارج از این کشور بسیاری اقدام ترکیه را تحریک کننده دانسته و از ایجاد تنش میان مسلمانان و مسیحیان انتقاد کرده اند. «پاپ فرانسیس»، رهبر کاتولیک های جهان، روز یکشنبه در موعظه هفتگی خود در واتیکان ضمن ابراز ناراحتی از اقدام ترکیه، آن را اقدامی «نامیدکننده» نامید و گفت به خاطر چنین اقدامی به شدت احساس درد می کند. کلیسای ارتدوکس روسیه این تصمیم برای تغییر کاربری ایاصوفیه را «تأسف بار» خوانده است. جوزپ بورل، نماینده عالی امور خارجی و سیاست های امنیتی اتحادیه اروپا، ژان ایو لودریان، وزیر امور خارجه فرانسه و وزارت خارجه آمریکا نیز از این اقدام ترکیه ابراز تأسف کرده اند. یونان که به نوعی ایاصوفیه با گذشته تاریخی یونانیان گره خورده از اردوغان خواسته به تعهدات بین المللی خود پایبند بماند و دست به تغییر کاربری ایاصوفیه نزند. در میان مسلمانان نیز امارات و مصر که در محور رقابتی ترکیه جای دارند از اقدام آنکارا انتقاد کرده اند.

در این میان به جز مخالفت های بین المللی تنها «احمد بن حمد الخلیلی، مفتی سلطنت عمان تصمیم تبدیل موزه «ایاصوفیه» استانبول به مسجد را به امت اسلامی، ملت ترکیه و رئیس جمهوری آن تبریک گفته است.

اهمیت «ایاصوفیه»

تصمیم رئیس جمهور ترکیه برای تغییر بنای تاریخی ایاصوفیه از موزه به مسجد دارای ابعاد تاریخی و تمدنی است و می تواند باعث افزایش شکاف میان مسلمانان و مسیحیان شده و اسلام هراسی را در غرب دامن بزند. بخش زیادی از اهمیت دستور اردوغان به سرگذشت بنای ایاصوفیه بازمی گردد که دارای قدمتی ۱۷۰۰ ساله است. این بنا از قرن چهارم میلادی تا قرن ۱۵ میلادی یکی از معروف ترین کلیساهای جهان مسیحیت بوده است. این کلیسا در پایتخت مهم ترین امپراتوری غربی قرار داشت. روم مهم ترین امپراتوری غرب بود و زمانی که به دو قسمت امپراتوری روم غربی و روم شرقی تقسیم شد شکوه این امپراتوری به قسمت شرقی آن منتقل شد. امپراتوری روم غربی در قرن پنجم میلادی با هجوم اقوام مهاجم فروپاشید اما امپراتوری ژرمن روم شرقی برای ۱۰۰۰ سال به حیات خود ادامه داد. با وجود درگیری روم شرقی با دیگر ملل اروپایی اما این امپراتوری و پایتخت مهمش قسطنطنیه برای تمام ملل مسیحی غرب حاکی از شکوه تمدن

غرب بود. هر زمان که این پایتخت مورد حمله مسلمانان قرار می گرفت حکمرانان اروپایی و مسیحیان معتقد به پشیمانی از آن می پرداختند. با این وجود عثمانی ها به فرماندهی سلطان محمد فاتح در سال ۱۴۵۳ قوای بیزانس و دیگر اروپاییان متحدشان را شکست داده و قسطنطنیه را فتح کردند. سلطان محمد فاتح درست در همان روزی که قسطنطنیه پایتخت امپراتوری بیزانس را فتح کرد با ورود به مسجد ایاصوفیه و گزاردن دو رکعت نماز به صورت رسمی دستور تبدیل این کلیسا به مسجد را صادر کرد. این دستور در آن زمان به این جهت صورت گرفت که امپراتوری عثمانی خود را در خط مقدم مبارزه و اسلام و مسیحیت می دید و قصد داشت براساس قواعد نبرد نشانه های تمدنی مسیحی را نابود کند.

اردوغان روز جمعه زمانی که قصد داشت دستور خود را علنی اعلام کند پس از گذشت ۵۶۷ سال از زمان فتح قسطنطنیه، شعری از فاتح این شهر خواند که مقاصد او را نیز به نوعی آشکار کرد. رئیس جمهور ترکیه در مراسم بازگشایی مسجد ایاصوفیه شعری فارسی از سلطان محمد فاتح عثمانی خواند که هنگام فتح استانبول سرود: «پرده داری می کند در قصر قیصر عنکبوت/ بوم نوبت می زند بر طارم افراسیاب» خواندن این شعر تا کتیدی بر پرزنگ بودن وجهه تمدنی تبدیل موزه ایاصوفیه به مسجد است.

شرایط ترکیه و اهداف اردوغان

ترکیه در سال های اخیر وارد چالش هایی جدی با اروپا شده است. جدیدترین چالش هایمان این دو طرفه به توسعه طلبی های ارضی ترکیه در دریای مدیترانه و حوزه پیرامونی آن مربوط است. آنکارا به بهانه کشف میادین نفتی درحال تجاوز به آب های سرزمینی کشورهایمانند قبرس و یونان بوده و از سویی دیگر به صورت مستقیم وارد نبردهای نظامی لیبی در مجاورت مرزهای جنوبی قاره اروپا شده است. این توسعه طلبی ها ذیل اهداف ترکیه برای احیای عثمانی صورت گرفته است، پدیده ای که از آن به نام «نوع عثمانی گری» یاد می شود. مسئولان ترکیه خود به شدت این اتهام را در ظاهر تکذیب می کنند اما عملکرد آنکارا چیزی را به جز راهبرد نو عثمانی گری نشان نمی دهد. این راهبرد همزمان

که مناطق گسترده ای را در پیرامون ترکیه به حوزه نفوذ این کشور اضافه می کند بهترین اقدام برای افزایش محبوبیت در داخل ترکیه نیز قلمداد می شود. حزب عدالت و توسعه به رهبری اردوغان، سال گذشته پس از ۲۵ سال کرسی شهرداری شهر ۱۸ میلیون نفری استانبول را از دست داد تا زنگ خطر برای رئیس جمهور ترکیه بیش از پیش به صدا دربیاید. اردوغان که پیشتر به صورت مطلق قدرت را در ترکیه در دست داشت چندسالی می شود که مجبور به ائتلاف با ملی گرایان شده است. اردوغان از طریق تحریک احساسات ملی گرایان ترک در داخل این کشور و تحریک اسلامگرایان در داخل و خارج از ترکیه به دنبال تضمین قدرت خود در آینده است. به منظور واگویی اهداف اردوغان از تبدیل بنای ایاصوفیه به مسجد و همچنین بررسی تبعات این اقدام، با «مهدی حاجی آقا»، کارشناس مسائل ترکیه گفت و گو کرده ام که در ادامه می خوانید.

II

دلایل و اهداف اردوغان از تبدیل موزه ایاصوفیه به مسجد چیست؟

این مساله دارای دو بعد است؛ یک بعد مربوط به داخل ترکیه بوده و بعد دیگر نیز به مسائل خارجی برمی گردد. ترکیه دارای چند نقش است که به خوبی نیز در حال پیش بردن آنهاست. این نقش ها به ترتیب «تمدنی»، «الگوی» و «متولی گری» هستند. اردوغان در پیش بردن این سه نقش موفقیت هایی داشته است. ترکیه در زمینه های خاصی به خوبی توانسته است در اعماق جهان اسلام نفوذ کند. در بعد داخلی، اقدام اخیر اردوغان را باید در قالب دو نقش تمدنی و متولی گری در نظر گرفت. طرح جدید که تبدیل موزه ایاصوفیه به مسجد است از شهر استانبول که قلب امپراتوری عثمانی بوده است، آغاز می شود. این اقدام طرفداران و حامیان خاص خود در میان مردم ترکیه و مسلمانان دارد و حاکی از سعی آنکارا برای نشان دادن یک ضرب شست به اروپاست. اردوغان مطالباتی از اروپا داشته است. در زمانی که «احمد داووداغلو» وزیر خارجه اردوغان بود، ترکیه و اتحادیه اروپا در یک فضای همکاری جلو می رفتند که این فضا بیشتر مدیون

تلاش های داووداغلو بود که درک خوبی از اروپا داشت و به همین دلیل توانست تعاملات خوبی را با آنها برقرار کند. بعد از آنکه داووداغلو به دلیل اختلاف با اردوغان کنار گذاشته شد، دولت ترکیه با اروپا زاویه پیدا کرد. این زاویه هرچه جلوتر می روم درحال افزایش است. ترکیه مطالباتی از اروپا داشته است، مانند مطالبات اقتصادی، عضویت در اتحادیه اروپا و مزایایی که آنکارا می توانست بعد از پیوستن به این اتحادیه به دست بیاورد. الان اردوغان دارد آن روی سکه را برای اروپا رو می کند. درحال حاضر ما شاهد حضور اسلامگرایان و ملی گرایان تندرو در ترکیه هستیم. اردوغان از زمان ائتلافش با حزب «حرکت ملی» به رهبری دولت باغچه لی روزبه روز درحال نزدیک کردن خود به ملی گرایان است. از آنجایی که ملی گرایان درگ و خون مردم ترکیه است، این مساله می تواند خیلی مورد پذیرش افکار عمومی این کشور قرار بگیرد و محبوبیت حزب عدالت و توسعه را در داخل بالا ببرد. زیرا مردم ترکیه این اقدامات را به حساب اقتدار حزب عدالت و توسعه و همچنین شخص اردوغان می گذارند.

ترکیه در شرایط کنونی تصمیم گرفته روی دیگر سکه را به اروپا نشان دهد تا کشورهای این قاره ضرب شست ترکیه را ببینند. ارزیابی آنکارا این است که اروپا در ضعیف ترین زمان خودش قرار دارد. تحولات جهانی، رکود اقتصادی، بحران کرونا و... صدماتی به اروپا زده است. الان بریتانیا به شدت درگیر این موضوعات است. رشد اقتصادی بسیاری از کشورهای اروپایی متوقف شده است و در آنها بیکاری حاکم است. وضعیت کشورهایمانند اتریش، فرانسه و هلند روبه وخامت است. اردوغان فکر می کند الان بهترین زمانی است که می تواند از اروپا امتیاز بگیرد. برای همین دست به اقداماتی می زند تا بتواند در زمانی کم تر امتیازاتی بیشتر را به دست بیاورد.

مزایایی که این مانور برای ترکیه دارد خیلی بیشتر از آسیب هایی است که در جریان آن می بیند. آنکارا می خواهد در مقابل اروپا عرض اندام کرده و از طریق آن باج گیری کند. اگر اردوغان موفق به گرفتن امتیاز از اروپا نشود حداقل جایگاه خودش را در داخل ترکیه تقویت کرده است.

ترامپ: اوضاع آمریکا بدتر از افغانستان است

رئیس جمهور آمریکا تاکید کرد، نیروهای فدرال احتمالاً به شهرهای بزرگ اعزام خواهند شد تا موج خشونت جنایی را که به گفته وی از افغانستان بدتر است، سرکوب کنند. به گزارش ایسنا، به نقل از خبرگزاری اسپوتنیک، دونالد ترامپ، در جریان میزگردی در کاخ سفید گفت: «ما کارهایی انجام خواهیم داد که به نظر شما به شدت تحت تاثیر آنها قرار خواهید گرفت. حتی اگر مجبور به مداخله شویم و زمام امور شهرها را برعهده گیریم، آمار جرم و جنایت باید پایین بیاید، چرا که نمی توانیم اجازه چنین چیزی را بدهیم.» وی عنوان داشت که تنها در تعطیلات آخر هفته گذشته ۸۸ مورد تیراندازی در شیکاگو صورت گرفته که در جریان آن ۲۲ تن کشته شدند. ترامپ گفت: «این مساله حتی قابل تصور هم نیست. اوضاع حتی از افغانستان و دیگر مناطق جنگی نیز بدتر است.»

ادامه درگیری میان آذربایجان و ارمنستان

وزارت دفاع آذربایجان، روز گذشته از درگیری شددید مرزی با ارمنستان در دوشنبه شب هفته جاری خبر داد و اعلام کرد دو نظامی بلند پایه این کشور در تیراندازی نیروهای ارمنستانی کشته شدند. به فارس، وزارت دفاع آذربایجان روز سه شنبه اعلام کرد در پی تشدید تنش میان این کشور با ارمنستان، دو نظامی ارشد آذربایجانی در تیراندازی نیروهای مسلح ارمنستانی در منطقه مرزی «توزو» کشته شدند. کریملی اف، معاون وزیر دفاع آذربایجان به خبرنگاران گفت: «در شب ۱۴ جولای (دیشب) درگیری های شدید در منطقه توزو ادامه یافت. ما با رقیب در درگیری شدید بودیم. حدود ۱۰۰ نیروی قیب (شکست خورده) و مقام قابل توجهی تجهیزات نظامی و اشیای مهم (آنها) از بین رفتند.» وی در ادامه گفت: «ارتش آذربایجان هم متحمل خسارت شد. سربلشکر پولاد گاشیموف و سرهنگ ایگلار میرزایف قهرمانانه در نبردهای صبح جان باختند.»

چین آمریکا را تحریم می کند

سختنگوی وزارت خارجه چین از تحریم کارخانه سازنده تسلیحات جنگی «لاک هید مارتین» آمریکا به خاطر نقش این کارخانه در فروش تسلیحات نظامی به تایوان خبر داد. به گزارش ایرنا جتاو لی جیان، سخنگوی وزارت خارجه چین روز سه شنبه در یک کنفرانس خبری در پکن افزود: «تحریم این شرکت به خاطر برنامه ریزی برای فروش ۶۲۰ میلیون دلار تجهیزات نظامی به جزیره تایوان صورت می گیرد. لاک هید مارتین» شرکت هوا فضا، تجهیزات نظامی و امنیت اطلاعات آمریکایی است که در سال ۱۹۹۵ از به هم پیوستن شرکت های لاک هید کورپوریشن و مارتین مریتا، در شهر بتزدا مریلند تشکیل شد. درحالی که روابط واشنگتن و پکن به پایین ترین سطح از زمان برقراری مناسبات رسمی در ۴ دهه گذشته رسیده است، آمریکا هفته پیش اعلام کرد با فروش محموله بزرگی از تجهیزات و تسلیحات موشکی به تایوان موافقت کرده است.»

صاحبان سهام می باشد اعضای هیات مدیره خانم سارا صالحیان هریس به شماره ملی ۵۸۷۲۴۲۰۰ و به سمت رئیس هیات مدیره به مدت ۲ سال آقای علی طاهری به شماره ملی ۰۰۴۶۲۲۷۴۲۱ و به سمت نایب رئیس هیات مدیره به مدت ۲ سال خانم ناهید نوروزی به شماره ملی ۴۲۳۲۴۲۵۶۹۹ و به سمت عضو هیات مدیره به مدت ۲ سال و به سمت مدیرعامل به مدت ۲ سال دازندگان حق امضا: کلیه اوراق و اسناد بهادار و تعهدآور شرکت اقبال چک، سفته، بروت و قراردادها با امضای مشترک دو عضو هیات مدیره همراه با مهر شرکت و همچنین کلیه نامه ها و اوراق عادی و اداری با امضای منفرد هر یک از اعضای هیات مدیره همراه با مهر شرکت معتبر خواهد بود. اختیارات مدیرعامل: طبق اساسنامه بازرسان آقای سیدنوید حسینی به شماره ملی ۰۰۷۰۲۴۷۷۲۰ و به سمت بازرس علی البدل به مدت یک سال مالی خانم میتا انوری به شماره ملی ۰۰۸۲۶۲۸۲۵۱ و به سمت بازرس اصلی به مدت یک سال مالی روزنامه کثیرالانتشار فرهیختگان جهت درج آگهی های شرکت تعیین گردید. ثبت موضوع فعالیت مذکور به منزله اخذ و صدور پروانه فعالیت نمی باشد.

زمان ثبت اسناد و املاک کشور اداره ثبت شرکت ها و موسسات غیرتجاری تهران (۹۱۵۸۱۲)

تاسیس شرکت سهامی خاص بهین رز آریا در تاریخ ۱۳۹۹/۰۴/۲۲ به شماره ثبت ۵۶۱۳۱۸ و به شناسه ملی ۱۴۰۰۹۲۸۰۸۹۰ ثبت و امضا ذیل دفتر تکمیل گردیده که خلاصه آن به شرح زیر جهت اطلاع عموم آگهی می گردد. موضوع فعالیت: ساخت و تولید انواع مواد اولیه و فرآورده ها و محصولات آرایشی و بهداشتی و مواد ضد عفونی کننده و پاک کننده و شوینده و ماشین آلات مرتبط، خرید و فروش و صادرات و واردات کلیه کالاهای مجاز بازرگانی، اخذ و اعطای نمایندگی به اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی، شرکت در مزایده ها و مناقصات دولتی و خصوصی، اخذ تسهیلات و انواع اعتبارات از کلیه بانک ها و موسسات مالی مجاز داخلی و خارجی. در صورت لزوم پس از اخذ مجوزهای لازم از مراجع ذی ربط مدت فعالیت: از تاریخ ثبت به مدت نامحدود مرکز اصلی: استان تهران- منطقه ۱۷، شهرستان تهران، بخش مرکزی، شهر تهران، محله تهران نو، خیابان دماوند، کوچه هاشمی، پلاک ۴، طبقه اول کدپستی ۱۷۳۱۶۱۴۹۵ سرمایه شخصیت حقوقی عبارت است از مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال نقدی منقسم به ۱۰۰۰ سهم ۱۰۰۰۰ ریالی تعداد ۱۰۰۰ سهم آن بانام عادی مبلغ ۳۵۰۰۰۰۰۰ ریال توسط موسسین طی گواهی بانکی شماره ۱/۹۹/۴۲۴۴۶۲ مورخ ۱۳۹۹/۰۴/۱۵ روز بانک سپه شعبه مرامداد غربی با کد ۱۳۴۹ پرداخت گردیده است و الباقی در تعهد

خبر

واکاوی نامه محمود عباس به بشار اسد

کرده بود، تصمیم به بازگشت به سمت آن بگیرد. افزون بر این، نباید این مساله را نادیده گرفت که تشکیلات خودگردان فلسطین به اشتباهات راهبردی خود در طول سال های گذشته پی برده است. از جمله این اشتباهات، حساب باز کردن روی رژیم صهیونیستی، شیخ نشینان عرب و... بود. تاکنون محتوای نامه محمود عباس به بشار اسد به طور دقیق اعلام نشده است، اما اظهارات زیاد ابوعمر و عضو کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین و از سران ارشد تشکیلات خودگردان در دیدار با معاون وزیر خارجه سوریه می تواند به نوعی بیانگر محتوای نامه مذکور باشد. وی در این دیدار گفت: «من احساس افتخار می کنم به سوریه سفر کرده ام؛ جایی که همواره ستون خیمه گاه حمایت از مساله فلسطین بوده است.»

بازگشت تشکیلات خودگردان فلسطین به سمت دمشق نشان از آن دارد که اردوگاه سازش در اراضی اشغالی به صورت دیرینه گام اما در نهایت به اشتباهات محاسباتی خود در طول سال های گذشته پی برده است. به گزارش مهر اخیرا خبری در رسانه ها منتشر شد مبنی بر اینکه محمود عباس، رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین نامه ای را خطاب به بشار اسد، رئیس جمهور سوریه ارسال کرده است. گفته شد که رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین در این نامه درخصوص آخرین تحولات مساله فلسطین سخن گفته و از مواضع دمشق در حمایت از این مساله قدردانی به عمل آورده است. موضع ثابت و اصولی دمشق موجب شد تشکیلات خودگردان فلسطین به عنوان یکی از گروه هایی که رابطه خود را با دولت سوریه قطع